

Tilastollinen katsaus alkoholijuomien tuotantoon ja kulutukseen

Pekka Sulkunen

Kehitys maailmassa ja Euroopassa 1960—1972

Tilastoista

Alkoholitutkimussäätiön toimesta on vuodesta 1972 lähtien pyritty selvittämään alkoholijuomien kulutuksen, tuotannon ja kansainvälisen kaupan kehitystä maailmassa. Tehtävä ei ole aivan niin helppo kuin ensi alkuun saattaisi ajatella. Tarkoitusta varten ei ole ollut valmiina käytettävissä yhtenäistä ja luotettavaa tilastojärjestelmää, josta kehitystrendejä olisi voitu suoraan arvioida. Tämä johtuu ennen kaikkea siitä, että kulutus-, tuotanto- ja kauppatilastot ovat olleet hajallaan erilaisissa kansainvälisissä ja kansallisissa tilastojulkaisuissa. Lisäksi tällaisten lähteiden tietoihin liittyy myös itse lukujen luotettavuutta ja käyttökelpoisuutta koskevia ongelmia.

Säätiön tuen turvin ryhdyttiinkin tämän vuoksi kokoamaan yhteen hajallaan olevaa tilastoaineistoa. Ensin kerättiin ja muokattiin kaikki kansainvälisistä lähteistä (YK:n, FAO:n yms. vuosikirjoista, hollantilaisen alkoholiteollisuusliiton julkaisusta jne.) saatavissa olevat tiedot yhtenäiseksi tilastoksi, jota alettiin nimitellä WAP-tilastoksi (World Alcohol Project). Olen kuvannut näin saatua tilastoa yksityiskohtaisesti aikaisemmissa raporteissa (Sulkunen 1973; Lumio & Sulkunen 1975). WAP-tilastoa käytettiin Alkoholitutkimussäätiön, Ontarion Addiction Research Foundationin ja WHO:n Euroopan aluetoimiston yhteisprojektissa, jonka

loppuraportti on julkaistu suomeksi ja englanniksi Alkoholitutkimussäätiön julkaisusarjassa (Bruun & al. 1975). Seikka-peräisempiä WAP-aineistoon perustuvia selvityksiä alkoholin kulutuksen trendeistä maailmassa toisen maailmansodan jälkeen on myös jo ilmestynyt (Sulkunen 1976; Sulkunen 1973 a ja b).

WAP-tilastossa oli kuitenkin puutteita. Tärkein puute oli se, että siihen ei sisältynyt se tilastomateriaali, joka kansallisista lähteistä olisi ollut saatavissa. Tästä syystä Alkoholitutkimussäätiö ryhtyi edellä mainitun kansainvälisen projektityöryhmän kannustamana täydentämään ja tarkistamaan jo hankittua materiaalia yhteistyössä WHO:n Euroopan toimiston kanssa. Tärkeimpänä meneteltyä oli tällöin se, että 139 maan kansallisille tilastoviranomaisille lähetettiin alkoholijuomia koskeva tiedustelu. Tämän tiedustelun tulokset ovat nyt käytettävissä ja ne julkaistaan tänä vuonna Alkoholitutkimussäätiön sarjassa tilastokoonnoksena (WASP data — World Alcohol Statistics Project), joka sisältää kaiken näillä menetelmillä hankitun tiedon alkoholijuomien tuotannosta, kulutuksesta ja kansainvälisestä kaupasta maailmassa (International Statistics on Alcoholic Beverages 1977).¹

Yksi tämän täydennetyin ja tarkistetun

Tämän artikkelin materiaalin muokkaamiseen ovat osallistuneet Aila Kantola ja Martti Lumio.

---

¹ Julkaisun valmistamisessa on saatu teknistä apua Alkon taloudellisen suunnittelun yksiköltä, joka myös on vastannut tiedustelun kustannuksista. Tiedustelun toteuttamisesta on huolehtinut Martti Lumio ja julkaisun ATK-työt on suorittanut Paavo Metsämäki.

tilastoaineiston etuja on se, että se tekee ensimmäistä kertaa mahdolliseksi arvioida suhteellisen tarkasti ja luotettavasti alkoholin tuotantoa ja kulutusta alueittaisten ja koko maailmaa kuvaavien kokonaissummien avulla.

Kovin yksityiskohtaista kuvaa maailman alkoholiolojen kehityksestä ei pelkien globaalisten arvioiden varassa voi tietenkään muodostaa. Ehkä keskeisintä on yrittää löytää indikaattoreita, jotka antavat tuntumaa siihen, mitä suuruusluokkaa kulutuksen kehityksessä tapahtuneet muutokset maailmassa ovat olleet.

Näiden arvioiden tekemisessä maailman osalta kokonaisuutena on kaksi yleistä ongelmaa. Ensimmäinen on se, että käytettävissä olevat koko maailman tilannetta kuvaavat luvut eivät kata kaikkia maita vaan ainoastaan osan niistä. Toinen on se, että eri maista käytettävissä olevat luvut eivät ole keskenään vertailukelpoisia eikä niiden summa siten yksikäsitteisesti tulkittavissa. Tämä koskee erityisesti tislattuja juomia, jotka toisista maista ilmoitetaan kansainvälisiin tilastoihin puhtaaksi alkoholiksi muutettuina ja toisista taas jonkin muun standardin mukaisesti tai kokonaan standardoimattomina.

Näitä kahta ongelmaa on yritetty ratkaista seuraavasti. Ensiksikin peittävyysongelma on yritetty kiertää siten, että aikasarjoissa annetaan jokaiselle vuodelle täsmälleen samoja maita koskevat summat. Tämä on tehty mahdolliseksi siten, että summiin on otettu mukaan vain ne maat, joista on ajalta 1960—1972 riittävästi tietoa. Jos joltakin tarkoitettu vuodelta on puuttunut tieto jostakin maasta, se on pyritty arvioimaan esimerkiksi käyttämällä sopivaa lähivuoden tietoa tai selvissä tapauksissa tuotantotiedon asemesta kulutustietoa tai päinvastoin. Yleensä tällainen korvaaminen ei ole vaikuttanut lopputulokseen kovinkaan paljon. Toiseksi tiedustelun ja eräiden muiden keinojen avulla on saatu hankituksi entistä tarkemmat tiedot alkoholijuomien sisältämästä alkoholimäärästä. Tislattujen juomien osalta on edelleen

monissa tapauksissa jouduttu arvaamaan tämä tieto, mutta arvaus on kuitenkin perustunut johonkin järkevän tuntuiseen olettamukseen siitä, mikä alkoholimäärä kussakin maassa on mahdollista tuottaa ja kuluttaa.

Alkoholijuomien tuotannon kehitys

Myös WASP-aineiston eli kyselyn avulla tarkistetun ja täydennetyt tilaston peittävyys vaihtelee, ei ainoastaan vuodesta toiseen vaan myös sen mukaan, kuvaavatko luvut alkoholijuomien tuotantoa, kulutusta vai ulkomaankauppaa. Koska tuotantotilasto on onnistuttu saamaan huomattavasti kattavammaksi kuin kulutustilasto — tämä johtuneen siitä, että kulutuslukuja yleensä on huomattavasti vaikeampi arvioida — on globaalisissa arvioissa parempi käyttää tuotantoa kulutuksen kuvaajana. Tämä ei tietenkään ole aivan riskitöntä. Osa tuotetuista alkoholijuomista joutuu muuhun käyttöön kuin varsinaiseen nautintakulutukseen. Näin tapahtuu erityisesti suurelle osaa maailman viinistä. Tosin olemme tilastoja tehdessämme pyrkineet sisällyttämään niihin ainoastaan lopullisia alkoholijuomia, mutta ylituotanto ja markkinoitongelmat ovat monesti johtaneet siihen, että huomattavia määriä täysin valmista ja juomakelpoista viiniä on käytetty edelleen etikaksi tai tislattu joko teollisuusalkoholiksi tai muiden alkoholijuomien valmistusta varten. Toisaalta tietenkin osa tuotetusta viinistä ja muistakin alkoholijuomista jää tilastoimatta. Tämän merkitys lienee koko maailman tasolla jonkin verran suurempi kuin edellä mainittu tilastoitujen juomien teollisuuskäyttö. Joka tapauksessa seuraavassa esitettävät arviot kuvaavat ainoastaan tilastoitua alkoholia.

Edellä esitetyin varauksin tuotantotilastot kuvaavat alkoholijuomien kulutuksen kehitystä koko maailman osalta paremmin kuin kulutustilastot. Tietoja on esimerkiksi oluen tuotannosta 125 maasta, kun taas oluen kulutuksesta on tietoja vain 62 maasta. Taulukko 1 antaa jonkin-

laisen kuvan siitä, millaisia peittävyys-erot yleensä ovat tuotanto- ja kulutustietojen välillä.

Lisäksi voidaan todeta, että yhteen lasketut kulutusarviot niin Euroopan kuin koko maailman maiden osalta ovat systemaattisesti pienempiä kuin tuotantoluvut. Esimerkiksi oluen tuotanto Euroopassa vuonna 1972 on laskujemme mukaan noin 31 891 milj. litraa, kun taas Euroopan maiden yhteen laskettu oluen kulutus on 31 519 milj. litraa. Suurempi ero on kaikkien maailman maiden (tietysti vain niiden, joista meillä on tietoa) yhteen lasketun tislattujen juomien tuotannon ja kulutuksen välillä. Kun edellinen on vuoden 1972 osalta 4 695 milj. litraa 100-prosenttisena alkoholina, niin jälkimmäinen on vain 3 258 milj. litraa.

Näillä perusteilla tuntuisivat taulukon 2 ilmoittamat luvut antavan parhaan mahdollisen kuvan maailmassa kulutettujen alkoholijuomien määrän kehityksestä niissä maissa, joista on käytettävissä tarvittavat tiedot tai joista ne ainakin on voitu kohtuullisen luotettavasti arvioida.

Tulokset ovat samantapaisia kuin jo ennen tarkistusta ja täydennystä tehdystä aineistosta saadut (ks. Sulkunen 1976, s. 248). Viinin tuotanto on kasvanut vähiten — se on vuodesta 1962 lähtien itse asiassa laskenut Euroopassa — ja oluen ja tislattujen alkoholijuomien tuotanto on kasva-

nut eniten. Samoin osoittautuu aikaisempien tietojen kanssa yhtäpitäväksi, että vuosien 1960 ja 1968 välillä oluen ja tislattujen juomien tuotanto on maailmassa kasvanut noin 40 %, kun taas Euroopassa tislattujen juomien tuotannon kasvu on ollut nopeampaa (n. 60 %). Uutta on kuitenkin se havainto, että tämä kasvu on ollut erittäin voimakasta myös vuoden 1968 jälkeen ja että erityisesti tislattujen juomien tuotanto on Euroopassa lähes kaksinkertaistunut vuodesta 1960 vuoteen 1972. (Kasvun nopea vauhti vuosien 1968 ja 1972 välillä ei voi johtua siitä, että myöhemmiltä vuosilta olisi enemmän maita mukana, sillä tähän on taulukon luvuissa vakioitu käyttämällä edellä selostettua arviointimenettelyä.)

Tässä on syytä huomauttaa siitä, että vaikka tuotannon *kasvua* koskevat

Taulukko 2. Oluen, viinin ja tislattujen alkoholijuomien tuotanto Euroopassa ja koko maailmassa vuosina 1960, 1962, 1968 ja 1972, milj. hl

	Eurooppa ¹			maailma		
	olut	viini	tislattut	olut	viini	tislattut
1960	192	178	7,4	407	243	16,4
1962	210	214	8,9	446	282	16,8
1968	270	207	12,0	563	284	23,6
1972	319	196	14,5	686	289	26,3

¹ Ei sisällä Neuvostoliittoa.

Taulukko 1. Arvioissa mukana olevien maiden lukumäärä ja niiden yhteen laskettu asukasmäärä prosentteina Euroopan ja koko maailman asukasmäärästä vuonna 1972¹

	Eurooppa ²		maailma	
	summiin sisältyvät maat lkm	niiden väestö Euroopan väestöstä %	summiin sisältyvät maat lkm	niiden väestö maailman väestöstä %
olut				
tuotanto	26	99,1	125	72,8
kulutus	25	98,6	62	32,1
viini				
tuotanto	24	78,5	74	40,2
kulutus	25	98,6	62	38,6
tislattut juomat				
tuotanto	24	98,6	97	47,0
kulutus	24	96,7	50	24,7

¹ YK:n Demographic yearbookin 1973 mukaan Euroopassa oli 35 maata ja koko maailmassa 194 maata.

² Ei sisällä Neuvostoliittoa.

WASP-aineiston perusteella nyt tehdyt arviot ovatkin samaa luokkaa kuin aiemmin karkeampiin WAP-aineiston tietoihin nojaavat laskelmat, tislattujen juomien kokonaistuotannon määrää koskevat luvut poikkeavat toisistaan. Seuraavassa asetelmassa esitetyistä luvuista (milj. hl 100-prosenttista alkoholia) näkyy, että uudet arviot ovat koko maailman osalta aikaisempaa alhaisempia ja Euroopan osalta aikaisempaa suurempia.

	Eurooppa		maailma	
	WASP	WAP	WASP	WAP
1960	7,4	6,1	16,4	20,2
1968	12,0	9,3	23,6	28,2

Erot johtuvat osittain siitä, että kyselyn ja tarkistusten ansiosta WASP-aineisto sisältää paremmat maakohtaiset tiedot tilastoissa ilmoitettujen tislattujen juomien alkoholipitoisuudesta. Kun aikaisemmin piti vain olettaa, että Euroopan ja maailman kokonaistuotantoa kuvaaviin summiin sisältyi suunnilleen 80 % puhdasta alkoholia, olemme nyt voineet maakohtaisesti arvioida kunkin yhteen laskettavan luvun alkoholipitoisuuden ja näin suorittaa standardoinnin paljon luotettavammin. Keskimääräiset lasketut alkoholipitoisuudet ovat WASP-arvioissa seuraavat¹:

	Eurooppa	maailma
	%	%
1960	68,38	55,01
1962	67,32	55,31
1968	66,83	55,11
1972	67,87	56,02

Varsinkin koko maailman osalta nämä keskiarvot ja siten myös kokonaistuotantoa koskevat arviot ovat liian alhaisia. Tämä johtuu siitä, että jos jonkin maan tuotannosta ei ole ollut käytettävissä tietoja sen alkoholipitoisuuksista, olemme joutuneet otaksumaan, että kyseessä on keskimäärin noin 40 %:n vahvuinen alkoholijuoma. Tällaisia maita on Euroopan

¹ Nämä luvut eivät tietenkään kuvaa sitä, miten väkevinä tislattuja juomia on todellisuudessa kuluttettu tai tuotettu.

ulkopuolella melko runsaasti ja niistä annetut tilastotiedot saattavat kaikesta huolimatta tarkoittaa esimerkiksi 100-prosenttista tai ns. proof-alkoholia (n. 57,1 tilavuusprosenttia).

Euroopan osalta nyt esitetyt tulokset ovat aikaisempia laskelmia suurempia ja tämä johtuu pääasiassa maantieteellisen peittävyuden paranemisesta ja aineiston laadun yleisestä kohoamisesta.

Alkoholijuomien kulutuksen kehitys

Edellä hahmottunutta kuvaa voi tietenkin täydentää laskemalla yhteen tuotannon sijasta kulutuslukuja. Erilaisen maantieteellisen peittävyuden vuoksi vertailujen tekeminen taulukon 2 antamiin tietoihin edellyttää varovaisuutta.

Taulukko 3 näyttää antavan varsin samansuuntaisen kuvan kulutuksen kehityksestä. Sekä koko maailmassa että Euroopassa oluen ja tislattujen juomien kulutus on kasvanut selvästi yli puolitoistakertaiseksi vuodesta 1960 vuoteen 1972, kun taas viinin kulutus on kasvanut vähemmän. Koko maailman osalta tislattujen juomien kasvu näyttää kulutustietojen perusteella vieläkin voimakkaamalta kuin tuotantotilastoista saatoimme päätellä. Viinin kulutuksessakaan ei näiden tietojen perusteella tunnu tapahtuneen laskua. Itse asiassa juuri vuosien 1962 ja 1968 välillä, jolloin viinin kokonaistuotanto Euroopassa alkoi vähentyä ja kasvoi koko maailmassakin hyvin hitaasti, näyttää kulutus kasvaneen melkoisen

Taulukko 3. Oluen, viinin ja tislattujen alkoholijuomien yhteen laskettu kulutus indekseinä (1960 = 100) niistä maista, joista on tarvittavat tiedot

	Eurooppa ¹			maailma		
	olut	viini	tislattut	olut	viini	tislattut
1960	100	100	100	100	100	100
1962	111	107	115	107	108	111
1968	141	112	145	136	125	146
1972	164	116	171	162	131	172

¹ Ei sisällä Neuvostoliittoa.

riipeästi tasoittumisen alettua näkyä vasta vuoden 1968 jälkeen. Hieman kummastuttavaa on se, että viinin kulutus koko maailmassa kasvaa selvästi nopeammin kuin tuotanto ja että asiantuntijat silti valittavat jatkuvasti pahenevasta ylituotanto-ongelmasta.

Kokonaiskulutus ja väestönkehitys

Pelkät kulutus- tai tuotantotilastot eivät tietenkään kuvaa kovin tarkasti alkoholin käytön mittasuhteita, ellei oteta huomioon maailmassa tapahtunutta väestönkasvua. Koska kulutusluvut on arvioitu vain osasta maailman maita, on tässäkin oltava varovainen sikäli, että väestönkasvun voisi olettaa olevan keskimäärin hitaampaa niissä maissa, joista meillä on alkoholin kulutustietoja (koska ne ovat keskimääräistä ”kehittyneempiä”), kuin muissa maissa (joihin sisältyy suuri osa nopean väestönkasvun maita). Kuten taulukosta 4 nähdään, nämä keskimääräiset erot eivät kuitenkaan ole suuria. Itse asiassa Euroopan osalta niitä ei voi havaita lainkaan. Kuvio 1 osoittaa, missä suhteessa summissa mukana olevien maiden väestönkasvu on ollut kulutuksen kehitykseen. Nopeinta väestönkasvuun verrattuna on ollut tislattujen juomien kulutus Euroopassa.

Koska Euroopasta lähes kaikki summiin olennaisesti vaikuttavat maat ovat mukana ja vain 2–3 % väestöstä on näiden lukujen ulkopuolella, voidaan Euroopan osalta puhua jopa henkeä kohti lasketusta kulutuksesta. Taulukko 5 antaa kuvan siitä, millainen Suomen henkeä kohti

laskettu kulutus oli juomaryhmittäin koko Eurooppaan verrattuna. Voimme havaita, että tislattujen juomien kulutus on maassamme ollut näinä vuosina Euroopan keskitasoa ja että kehitys oli Suomessa vain hieman keskimääräistä nopeampaa. Oluen (miedot oluet on tässä laskettu mukaan) kulutuksessa olimme vielä 1960 huomattavasti muusta Euroopasta jäljessä, mutta vuonna 1972 jo melko lähellä koko Euroopan keskitasoa. Vaikka viinin kulutus kasvoikin Suomessa varsin nopeasti, se ei vielä 1970-luvun alkuvuosina yltänyt lähellekään Euroopan keskitasoa.

Summissa mukana oleviin koko maailman maihin verrattuna oluen ja viinin kulutus on väestönkehitykseen suhteutettuna kasvanut Suomessa huomattavasti nopeammin, mutta tislattujen juomien kulutus on ollut suunnilleen samaa luokkaa kuin muissa mukana olevissa maailman maissa keskimäärin.

Taulukko 5. Alkoholijuomien kulutus henkeä kohti Suomessa ja Euroopassa vuosina 1960, 1962, 1968 ja 1972¹

	Suomi			Eurooppa ²		
	olut	viini	tislattut	olut	viini	tislattut
1960	24,8	1,2 ³	1,3	45,5	39,2	1,5
1962	23,5	1,5 ³	1,4	49,1	41,0	1,7
1968	32,6	2,9	1,5 ³	59,8	41,0	2,0
1972	54,7	3,8	2,3 ³	68,1	41,5	2,4

¹ Oluen ja viinin kulutus volyyymilitroina, tislattujen alkoholijuomien kulutus litroina 100-prosenttista alkoholia.

² Ei sisällä Neuvostoliittoa.

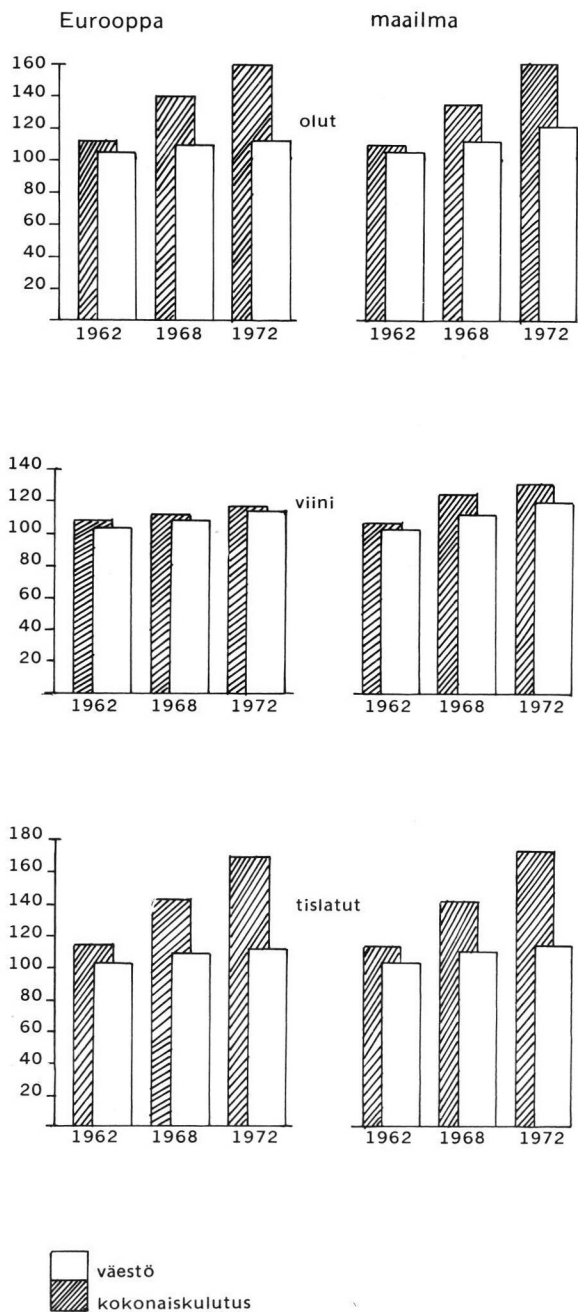
³ Sisältää long drink -juomat.

Taulukko 4. Alkoholijuomien kokonaiskulutusta kuvaaviin summiin sisältyvien Euroopan ja maailman maiden väestö sekä Euroopan ja maailman koko väestö indekseinä (1960 = 100)

	koko väestö	Eurooppa ¹ summiin sisältyvä väestö			koko väestö	maailma summiin sisältyvä väestö		
		olut	viini	tislattut		olut	viini	tislattut
1960	100	100	100	100	100	100	100	
1962	102	103	103	103	105	104	103	
1968	107	107	107	107	117	113	112	
1972	110	110	110	110	127	120	117	

¹ Ei sisällä Neuvostoliittoa.

Kuvio 1. Alkoholijuomien kokonaiskulutus juomaryhmittäin Euroopan ja koko maailman maissa sekä näihin summiin sisältyvien maiden yhteen laskettu väestö indekseinä (1960 = 100) vuosina 1962, 1968 ja 1972

Oluen ja viinin osalta indeksit on laskettu volyyymilitroista, tislattujen alkoholijuomien osalta 100-prosenttisesta alkoholista.

Kulutus absoluuttisena alkoholina

Täydennetty ja tarkistettu WASP-aineisto antaa myös mahdollisuuden entistä täsmällisemmin laskea absoluuttisen alkoholin kulutusta maailmassa ja Euroopassa. Koko maailman osalta eri juomatyypin (laskennalliset) arvioidut keskimääräisväkevyydet ovat pysyneet käytännöllisesti katsoen vakioina koko tarkasteluperiodin ajan, joten ne eivät kulutustrendien tarkasteluun lisää mitään varsinaisesti uutta verrattuna taulukon 3 ja kuvion 1 antamiin tietoihin. Mainittakoon kuitenkin, että niitä käyttämällä voidaan laskea maailmassa kulutetun tilastoitua alkoholia vuonna 1960 yhteensä noin 50 milj. hehtolitraa ja vuonna 1972 noin 76 milj. hehtolitraa. Vastaavat luvut Euroopan osalta ovat noin 33 milj. ja 46 milj. hehtolitraa.

Jälleen voidaan verrata Suomen kehitystä Euroopan keskimääräiseen kehitykseen muuttamalla kulutusluvut puhtaaksi alkoholiksi. Taulukosta 6 käy ilmi, ettei kokonaiskulutus Suomessa vielä vuonna 1972 (eikä edes vuoteen 1976 mennessä, jolloin kokonaiskulutus miedot oluet mukaan lukien oli n. 6,3 litraa henkeä kohti) ole saavuttanut sitä keskitasoa, joka vallitsi Euroopassa 1960.¹ Tämä johtuu tunnetusti siitä, että meillä kulutetaan viiniä vain noin kymmenes osa koko Euroopan keskimäärästä. Tietenkin voidaan sanoa, että kulutustaso vaihtelee maasta toiseen, mutta toki myös Suomessa on suuria alueellisia eroja. Keskiarvot ovat keskiarvoja.

Samalla on huomattava, että meillä kulutustason kasvu on ollut — tarkasteluajanjakson kokonaisuudessaan huomioon ottaen — selvästi voimakkaampaa kuin Euroopassa keskimäärin. Tämä koskee jo vuotta 1969 edeltänyttä aikaa, sillä

¹ Suomen luvut taulukossa 6 saattavat tuntua hieman oudoilta, koska mieto olut eli pilsneri on näissä laskelmissa mukana; yleensä se on Alkon julkaisemista tilastoista poistettu. Tästä johtuu oluen suuren tuntuinen osuus alkoholin kokonaiskulutuksesta vuonna 1960.

Taulukko 6. Alkoholijuomien keskimääräinen kulutus henkeä kohti Suomessa ja koko Euroopassa, litraa 100-prosenttista alkoholia

	Suomi				Eurooppa ³			
	olut ¹	viini	tislatut	yhteensä	olut	viini	tislatut	yhteensä
1960	0,7	0,2 ²	1,3	2,2	2,0	4,3	1,5	7,8
1962	0,7	0,2 ²	1,4	2,3	2,1	4,5	1,7	8,3
1968	1,2	0,5	1,5 ²	3,2	2,6	4,5	2,0	9,1
1972	2,4	0,6	2,3 ²	5,3	2,9	4,6	2,4	9,9
	prosentteina kokonaiskulutuksesta				prosentteina kokonaiskulutuksesta			
1960	31,8	9,1 ²	59,1	100,0	25,6	55,1	19,2	99,9
1962	30,4	8,7 ²	60,9	100,0	25,3	54,2	20,5	100,0
1968	37,5	15,6	46,9 ²	100,0	28,6	49,4	22,0	100,0
1972	45,3	11,3	43,4 ²	100,0	29,3	46,5	24,2	100,0

¹ Sisältää miedon oluen.

² Sisältää long drink -juomat.

³ Kunkin juomaryhmän luvuissa ovat mukana ne maat, joista tätä juomaryhmää koskevat luvut olivat saatavissa tai arvioitavissa. Siten eri juomaryhmien per capita -luvut viittaavat hieman erikokoisiin Euroopan osa-alueisiin. Vaikka yhteensä-sarakkeessa ilmoitetut luvut onkin summattu näistä osaluvuista, jotka eivät ole täysin vertailukelpoisia, tästä aiheutuva virhe on olematon. Peittävyyserot koskevat nimittäin vain joitakin niin pieniä maita, etteivät ne vaikuta keskiarvoihin.

esimerkiksi vuoteen 1968 mennessä kulutustaso meillä oli kohonnut yli 45 % vuoteen 1960 verrattuna, kun vastaava kasvu koko Euroopassa oli vain noin 17 %. Litramäärissä kasvu oli suunnilleen samaa luokkaa eli 1,3 litraa henkeä kohden koko Euroopassa ja 1 litra Suomessa.

Myös kulutuksen rakenne on Suomessa muuttunut rajummin kuin Euroopassa keskimäärin. Suunta on kuitenkin siinä suhteessa sama, että vallitsevan juomatyypin (Suomessa tislatut juomat, Euroopassa viini) osuus kokonaiskulutuksesta on laskenut.

Kirjallisuus

Bruun, Kettil, Edwards, Griffith, Lumio, Martti, Mäkelä, Klaus, Pan, Lynn, Popham, Robert E., Room, Robin, Schmidt, Wolfgang, Skog, Ole-Jørgen, Sulkunen, Pekka & Österberg, Esa: Alkoholipolitiikka — kansanterveydellinen näkökulma. Alkoholitutkimussäätiön julkaisuja No 26. Forssa 1975

International statistics on alcoholic beverages — production, trade and consumption. The Finnish Foundation for Alcohol Studies. Forssa 1977

Lumio, Martti & Sulkunen, Pekka: International alcohol statistics: interests, types and utilization. Paper presented at the 21st International Institute on the Prevention and Treatment of Alcoholism, Helsinki, Finland, June 9—14, 1975. Reports from the Social Research Institute of Alcohol Studies No 85, 1975

Sulkunen, Pekka: Alkoholijuomien tuotannosta ja kulutuksesta. Alkoholipolitiikka 38 (3): 111—117, 1973. 1973 a

Sulkunen, Pekka: Alkoholijuomien kulutuksen muutoksista 1960-luvulla. Alkoholipolitiikka 38 (4): 147—154, 1973. 1973 b

Sulkunen, Pekka: Drinking patterns and the level of alcohol consumption — an international survey. Teoksessa: Gibbins, R., Israel, Y., Kalant, H., Popham, R., Schmidt, W. & Smart, R. (toim.): Research advances in alcohol and drug problems. Vol. 3. New York 1976.

English summary

Pekka Sulkunen: Tilastollinen katsaus alkoholijuomien tuotantoon ja kulutukseen (A statistical survey of alcohol consumption and production; global and European development during 1960—1972)

In this article some global estimates of the consumption and production of alcoholic beverages in Europe and the world are given for the period 1960—1972. These estimates are based on statistical studies of international alcohol statistics undertaken by the Finnish Foundation for Alcohol Studies in collaboration with the WHO's Regional Office of Europe and the Economic Planning Unit of the State Alcohol Monopoly of Finland (see reference to International Alcohol Statistics 1977).

The new and improved statistical material confirms the results observed in earlier studies that recorded global production and consumption of alcoholic beverages have significantly increased in the 1960s. As an example, global estimates indicate that consumption of spirits has increased by more

than 70 percent and consumption of beer by more than 60 percent between 1960 and 1972 in Europe and in the world in general. Increases in the consumption of wine are much less: 16 percent in Europe and 31 percent internationally. The respective population growth for Europe was 10 percent and globally 27 percent.

Since only two percent of the population in Europe (not including the USSR) were not covered by our statistics on consumption, theoretical estimates of average consumption in Europe could be calculated. Total consumption of alcoholic beverages in terms of 100 percent alcohol rose from 7.8 to 9.9 liters per capita in the period 1960—1972. This is a 27 percent increase whereas the same increase in Finland was 141 percent from 2.2 to 5.3 liters per capita. The share of wine in total per capita consumption of 100 percent alcohol fell from 55 percent to 46.5 percent during this period. In Finland the share of spirits, the traditionally dominating beverage class, has decreased even more drastically from 59.1 percent to 43.4 percent.

Alkoholipolitiikka Vol. 42: 70—77, 1977